

Olika drivbänkar	2
Börja tidigt	2
Grönsaker	2
Tillverkning	2
Placering	2
Bänkmattor	2
Växthus	3
Mot väggen	3
Enkla växthus	3
Vatten	4
Skuggning	4
Kretsloppshus	4
Varför?	4
Ett hållbart samhälle	4
Socialt syfte	5
Ägg, kompost och gödsel	5
Resursskapande miljö	5
Jordrör	5

I en drivbänk kan du få fram grönsaker tidigare än på friland. Du kan driva upp plantor och ha gurkor, pumpor, squash och meloner i den. En drivbänk är också billig och lätt att göra.

Olika drivbänkar

Kallbänken har bara solen som värmekälla. Varmbänken har både solen och undervärme. Du har den varma bänken ovanpå en nedgrävd eller upphöjd bädd bestående av t ex halmblandad färsk hästgödsel gärna tillsammans med löv, gräs eller hushållskompost.

Börja tidigt

Ta bort eventuell snö från en solig plats på landet i februari och lägg dit drivbänken. Täta till ordentligt vid kanterna och lägg på fönster. På nätterna täcker du ovanpå med något isolerande som gamla mattor, täcken eller vassmattor. Du kan så när jorden tinat upp och ogräset börjat gro.

Grönsaker

Grönsaker som passar i en drivbänk (använd tidiga sorter): Morötter, rädisor, sallat, dill, purjolök rotselleri, spenat, potatis, majrova, schalottenlök, gurkor, squash, pumpa och melon.

Tillverkning

En drivbänk är oförskämt enkel att tillverka. Du kan göra en fast bänk som ska stå på samma plats i många år. Eller så gör du en lös och hopfällbar som tas in varje höst och sättes upp på en ny plats till våren. Gör den lösa bänken i form av 4 "väggar" vilka du sen lätt kan sammanfoga med spik, skruv, haspar eller snören.

Det i mitt tycke lämpligaste materialet är obehandlat trä men även tegelsten och plattor går bra. Bänken ska luta mot söder, så antingen bygger du en sned bänk eller så låter du själva marken luta. Ovanpå ramen har du glas, Du kan måttanpassa bänken till gamla glas eller göra ramar med spänd plast till en färdig bänk. Se till att förankra plastfönstren, annars får du hämta dem hos grannen.

För att steglöst variera luftningen tillverkar du några luftningskilar.

Luftningskil

Placering

Du har bänken på en lugn och solig plats. Mitt på dagen kan skuggning bli nödvändig för att inte växterna ska ta skada. Skuggfärg görs genom att lösa upp pulvriserad krita i lättmjölk. Skugggramar tillverkas av tunna trälistor som spikas med jämna mellanrum på en ram i samma storlek som bänken.

Bänkmattor

Dessa görs av långhalm från råg och används för skuggning och isolering. Även vass går utmärkt. Spika samman en träram i den storlek du önskar mattan. Förstärk hörnen så att ramen blir stadig, Slå i fem spik på varje kortsida med jämna mellanrum. Dra en längsgående "varp" mellan spikarna av snören som kan bestå av skördegarn eller annat snöre som gärna kan vara tjärbehandlat. Ställ sedan ramen snett lutande mot en vägg. Ha den stående på något så att du får en lämplig arbetsställning.

Binda bänkmatta

Bindningen görs med hjälp av träspolar 12- 15 cm på vilka du lindat samma typ av snören som till varpen. Halmen fastbindes i knippe efter knippe av 3-4 cm tjocklek. Knippena fästes i varpen med "spolsnörena" genom halvslag. Eftersom halmen inte är lika lång som mattan bred, får du lägga halmen så att topparna möts på mitten. Förvara mattorna hoprullade, på en torr och luftig plats.

Växthus

Ett växthus är en stor tillgång. Där kan du driva fram tidiga grönsaker och tomater. gurka, meloner, paprika, aubergine och vindruvor kan trivas där. Du kan köpa väl fungerande hobbyväxthus eller själv bygga enklare eller svårare varianter. Börja gärna med något enkelt och bygg upp dig efter hand. Ett växthus ger din odling omväxling och sköna upplevelser.

Mot väggen

Genom att utnyttja en vägg som vetter ut mot solen kan du med liten materialåtgång bygga ett enkelt växthus. Om du gör det mot ditt bostadhus måste du vara säker på att ytterväggen är väl tätad och dränerad så att du inte får en bassäng i källaren. Fönsterdörren framåt fäster du med gångjärn där nere, uppe eller vid sidorna. Fyll upp bottenlådan med jord, sand, gräs och kompost.

Växthus mot vägg

Enkla växthus

Jag har själv byggt flera växthus genom att använda virke, fönster och plast jag hittat runt omkring mig. Ingen gjuten grund eller plintar behövs i det här fallet. Lägga en grundram av grövre virke eller gräv ner hörnstolparna direkt i marken. Ha en dörr på ena kortsidan och ett luftningsfönster i taket på andra sidan.

Växtbäddarna kan gärna göras upphöjda av träplank eller plattor. Gången kan grävas ned för att få ned höjden på växthuset. Dränera gången med lite grus och sand och ha plattor eller tegelsten att gå på. Inuti inreder du med hyllor, hängande nätkorgar, arbetsbänk eller vad du vill.

Vatten

Du kan gräva ned en stor tunna och samla regnvatten i den till vattning. Vattenmassan fungerar också som ett värmemagasin vilket lagrar värmen på dagen och strålar tillbaka den i växthuset på natten. Ett värmemagasin kan också göras genom att täcka hela bakre väggen med flaskor fyllda med vatten.

Skuggning

Växthuset kan på sommaren skuggas med skuggfärg, vassmattor, pinnvävsjalusier eller genom att du på våren planterar sockerärter, solrosor och blomsterbönor runtom.

Kretsloppshus

Under Bomässan 1992 på Ladugårdsängen i Örebro visades ett kretsloppshus utformat av Bertil Thermanenius och Nils Tiberg vilket tillkommit i samarbete med boende i kvarteret och Örebro-bostäder AB. Huset är mycket inspirerande och manar till efterföljd och utveckling!

Varför?

Sopberget växer för varje år som går. När vi gömmer undan våra sopor växer miljöproblemen långt in i framtiden. Krav på ökad sortering av sopor kommer snart. Om det komposterbara, som utgör halva vikten av hushållets avfall, nyttiggörs i ett lokalt kretslopp minskas mängden avfall rejält.

Ett hållbart samhälle

Kretsloppshuset med kompost, växthus och höns är ett steg på vägen till ett hållbart samhälle. I huset omvandlas köksavfall till ägg, tuppstekar, höns gödsel, kompost, grönsaker och blommor genom olika samverkande funktioner. Växthuset är på cirka 11 kvadratmeter, medan hönsen bor på cirka 6 kvadratmeter. Samma storlek har ett litet arbetsrum där det bl a står en kompostvagn.

Hönshus och växthus

Socialt syfte

Utöver de fysiska kretsloppen har huset också ett socialt syfte, nämligen att vara en naturlig träffpunkt för människor i alla åldrar, något levande, nyttigt och intressant som visar vad ett hållbart kretsloppssamhälle innebär.

Ägg, kompost och gödsel

Avfall från matberedning och matrester från hushåll och daghem ges till hönsen. Det hönsen inte äter och annat komposterbart läggs direkt i kompostvagnen. Där hamnar också använt strö från hönsen. En flock på 15 höns kan ge 10- 12 fina ägg per dag. Kompost är en annan produkt från huset liksom hönsgödsel. En del av gödseln saltorkas och med den kan koncentrerad växtnäring återföras till landet.

Växthus och hönshus

Resursskapande miljö

Från tidig vår kan man i växthuset dra upp blom- och grönsaksplantor. Sedan är tomat, paprika och väldoftande kryddor tacksamma att odla. Med hjälp av kompost går det få en skörd som är både stor och av fin kvalitet. Växthuset är inte minst en skön miljö att vistas i. Där skapas resurser från avfall med hjälp av solenergi och växternas instruktioner i frön och skott.

Jordrör

Inkommande luft förvärms vintertid och kyls sommartid i ett 6 meter långt jordrör med självdrag. Under den kalla årstiden bidrar jordrör, djur, kompost och solinstrålning till att hålla en lagom temperatur i huset. Också koldioxiden från djuren och komposten gynnar växtligheten. Under vår och höst får hönsen rensa och gödsla odlingslotterna kring huset.

Denna artikel skrevs först av Jan Gustafson-Berge och publicerades i den gamla handboken på alternativ.nu. Du kan läsa originalversionen [här](#).